

SKJERMEN VISER:	I TIMEN:
	Introduser temaet og start med å se Barn og unge på nett - YouTube .
	Er alt koblet sammen gjennom internett nå? I filmen her sa han at alt ville stoppet opp hvis internett sluttet å eksistere. Denne illustrasjonen her viser mange, men likevel bare noen få av de tingene som er koblet sammen gjennom internett. Pek og snakk litt om hva som er avhengig av internett for å virke.
	Hva er bra med at barn kan bruke internett? Og hva går barn glipp av hvis de bruker internett for mye? Det er helt klart mye som er gøy, praktisk, lærerikt og fint med å være på nett – se på venstre siden av bildene og be barna komme på så mye som mulig om hva som er bra med å være på nett. Og likevel er voksne ofte veldig opptatt av at barn helst ikke skal bruke skjermer og nett så mye. En av grunnene er at skjermbruk bruker tid som barn skulle ha brukt til andre ting. Hva er gøy og viktige ting barn går glipp av dersom de bruker skjerm for mye? La elevene jobbe i grupper eller snakk sammen i klassen, og lag gjerne oversikter sammen.
	Skumle og vonde ting på nett Se litt på dette bildet sammen. Hva er de forskjellige tingene dette bildet viser som kan være dumt, farlig eller vondt for barn? Få fram alt fra å bli utestengt, plaget, bli fristet eller lurt til å bruke penger, at noen kan lure deg til å gjøre ting som blir vondt eller vanskelig, og at barn kan oppleve at de blir tatt bilde av eller filmet mens de gjør noe flaut de ikke vil at andre skal se.
	Kan barn passe seg for vonde opplevelser på nett? La elevene gjerne snakke sammen om det de har lært for å passe seg på nett. Her bør dere få fram ting som: • Ikke del personlig informasjon – navn, adresse, telefonnummer eller skole. • Vær forsiktig med bilder og video – spør alltid før du deler noe av andre. • Snakk fint til andre på nett – det som er sårt i klasserommet er også sårt på skjerm. • Ikke svar på stygge meldinger – blokker eller gå ut av chatten. • Ikke snakk med ukjente på nett uten at en voksen vet om det. • Si fra til en voksen dersom noe kjennes rart, skummelt eller ubehagelig. • Ikke trykk på alt som dukker opp – reklame og spill kan prøve å lure deg. • Spør før du bruker penger i spill eller apper.
	Denne sangen handler om å dele bilder: Du har lov å si nei (karaoke-versjon) on Vimeo Vil dere synge sammen med den? Snakk med elevene om hvorfor mange nå ikke ønsker å bli tatt bilde av, og spesielt ikke at bildene blir delt på nett. Hvordan kan barn si nei til å bli tatt bilde av: • Til en venn • Til voksne

Hvorfor er det så vanskelig å la være å bruke apper?

Start med disse barna nederst som holder på med nettbrett. Kanskje holder de på med et spill eller ser på filmer som ikke koster noe å bruke. Likevel går det pil opp til pengene. Og fra pengene går det pil opp til han som eier appen.

De aller fleste appene vi bruker er laget av noen, ikke fordi vi skal få lov å ha noe gøy å bruke, men fordi de vil tjene penger på oss. Hvordan får de til det når det er gratis å bruke dem?

Om dere tidligere har snakket om dette kan elevene godt få se på bildet og prøve å forklare det for hverandre, men ellers vil de trolig trenge litt hjelp.

Hva gjør algoritmer?

De yngre elevene blir kjent med Algo, en algoritme som jobber inni alle appene vi bruker i hverdagen. Om elevene ikke har møtt Algo før kan de godt få en enkel introduksjon, eventuelt en påminning:

Algo sin jobb er å passe på at mennesker bruker så mye tid som mulig på appene. For det er tiden vår, og oppmerksomheten vår, som gjør at de som lager appene tjener penger på dem.

Algo og de andre algoritmene bruker ulike verktøy for å gjøre denne jobben. Her holder han et forstørrelsesglass som viser at de følger nøye med på alt vi gjør på appen. Hva vi stopper opp og ser på, hva vi sveiper fort videre fra, hva vi ser ut til å like, og hva vi ser lenge på selv om vi ikke liker det. Alt dette blir lagret i minnet. Magneten betyr at algoritmene samler sammen mest mulig innhold som ligner på det de allerede har fått oss til å se på eller trykke på, og raketten betyr at slikt innhold blir sendt tilbake til oss i full fart. Derfor kommer det hele tiden nye filmer, nye spill og nytt innhold som vi nesten ikke klarer å slutte å se på.

Kan elevene kjenne seg igjen i dette? Hvem har opplevd at det er vanskelig å slå av favorittappen fordi det hele tiden kommer mer som ser gøy ut?

La elevene jobbe sammen alene eller i grupper og komme på:

- Hva sender algoritmene til dem for å holde dem på appen?
- Hva sender algoritmene til andre i familien deres for å holde dem på appen?
- Hva sender algoritmene mest av til barna i denne klassen tror de?

Det er fint om elevene også får vite at algoritmene ikke bare sender dem ting de liker, men alt som får elevene til å se mer. Derfor kan de også få opp filmer og bilder som er ekkelt, skremmende eller dumt. Og om de ser på dem, eller sender dem til noen, eller bruker tid på dem – så vil algoritmene forstå at dette er innhold som får dette barnet til å bruke tid her. Og dermed vil barnet få opp flere slike dumme eller vonde ting.

Så når barn eller voksne får opp innhold som de ikke har lyst til å se er det lurt å skynde seg å sveipe det bort, slå av eller krysse det bort. Og heller se på noe som er fint eller gøy etterpå. Slik trener man algoritmene til å gi innhold vi faktisk vil ha.

Om dere har mer tid kan elevene gjerne få tegne sirkelen for hvordan noen tjener penger på deres favorittapp. Hvem tror de har funnet på den, hvem har laget den, hvem bruker appen mest, hva gjør algoritmene der, og hvem tjener penger på den?

Avslutt gjerne timen med å spørre elevene hva de har lært om nettet denne timen, og hva de vil prøve å huske etterpå.